

הסתגלות להסתגלות - התאמה מסדר שני לשינויי אקלים במשק המים בישראל

תקציר - עבודת גמר לתואר מוסמך במדיניות ציבורית

אורי נחמני (305487696), נובמבר 2021

עם החרפתם של שינויי האקלים, הצורך בהסתגלות להשלכות שינויים אלו הולך וגובר ואיתו הצורך בחשיבה מחודשת, אפיון ובחינה של התהליכים הקשורים בפעולות אלו. באופן גורף, הסתגלות נתפסת כפעולה חיובית ובעלת נקודת קצה ברורה בה מופחתת מידת הסיכון הנובעת משינויי אקלים. אף על פי כן, פעולות הסתגלות כרוכות בהתערבות ישירה במערכות אקולוגיות ואנושיות, ועל כן טומנות בחובן טווח רחב של השלכות אפשריות על מערכות אלו, ובכללן השלכות שליליות ביותר. על אף חומרתן האפשרית, השלכות אלו וההתמודדות עימן לא זכו לתשומת לב מקיפה במחקר. על מנת להתחיל ולפצות על פער זה, מחקר זה בוחן כיצד נתפסות תגובות לתהליכי הסתגלות, המוגדרות כהסתגלות מסדר שני. כמקרה בוחן, מחקר זה מתמקד באופן בו בעלי עניין שונים תופסים הסתגלות זו ביחס להתפלת מי ים בישראל – פעולה בעלת השלכות רחבות היקף על מערכות שונות ותחומים שונים, ביניהם מערכות חופיות מקומיות, מערכת האקלים הגלובלית והשלכות על בריאות הציבור וביטחון מים. תפיסות אלו נבחנות בראיונות מובנים למחצה, המאפשרים הפקת מידע כמותני לצד מידע איכותני, המספק סיבתיות ומסביר את הגורמים העומדים בבסיס התפיסות השונות.

התוצאות מראות, בניגוד להשערות המחקר, כי התפלה נתפסת כפעולה בעלת עלות כלכלית גבוהה יותר ביחס לפעולות הנדרשות למיתון השלכותיה, כמו גם בעלת מורכבות ביצועית ומוסדית גבוהה יותר. לצד זאת, הטיפול בהשלכותיה דורש מגוון רחב יותר של יכולות ותחומי ידע מאשר הנדרש ליישום התפלה עצמה. הראיונות מעלים גם שני חסמים מרכזיים להסתגלות מסדר שני: האחד כרוך ביכולת להכיר בהשלכותיה השליליות של התפלה, הנתפסות לעיתים כשוליות לאור תפקידה המרכזי באספקת מים, בעוד שהשני כרוך בקושי בסיסי יותר בהתייחסות להשלכות עתידיות, אשר עדיין אינן מורגשות ביתר שאת ואינן נמצאות על סדר היום הציבורי והתכנוני. באופן כללי, מרואיינים מארגוני חברה אזרחית וגופים סביבתיים תפסו הסתגלות מסדר שני כמאתגרת יותר וחיונית יותר ביחס למרואיינים מהסקטור הממשלתי, סקטור המים או בעלי רקע טכני/מדעי.

כפי שמחקר זה מראה, הסתגלות מסדר שני עלולה להיתקל בחסמים שונים ליישומה, בראשם העדרה של ראייה ארוכת טווח המכירה בהסתגלות כתהליך דינאמי, מתמשך ורב-שלבי, הדורש גמישות רבה ויכולות שונות בכל אחד משלביה. על המוסדות האחראים להסתגלות לשינויי אקלים לאמץ ראייה צופת עתיד ומורכבת יותר על מנת

לענות על האתגרים באופן מיטבי.